

Міністерство освіти і науки України
Національне агентство з акредитації України
Технічний університет –ТУ Варна /Болгарія/
Український державний університет науки і технологій (УДУНТ)
ННІ Дніпровський металургійний інститут УДУНТ
Національний авіаційний університет /Україна/
Університет Аалто – Гельсінкі /Фінляндія/
Дніпровський освітній центр /Україна/
Нікопольський факультет УДУНТ

Ministry of Education and Science of Ukraine
National Accreditation Agency of Ukraine
Technical University – Varna /Bulgaria/
Ukrainian State University of Science and Technology (USUST)
ESI Dnipro Metallurgical Institute of USUST
National Aviation University /Ukraine/
Aalto University - Helsinki / Finland /
Dnipro Education Center /Ukraine/
Nikopol faculty of USUST

XIX Міжнародна конференція

**«Стратегія якості в
промисловості і освіті»**

02–05 червня 2025 р., Варна, Болгарія

МАТЕРІАЛИ

XIX International Conference

«Strategy of Quality in Industry and Education»

June 2 - June 5, 2025, Varna, Bulgaria

PROCEEDINGS

Дніпро
Dnipro
Журфонд
Jourfond
2025

УДК 658.562.012.7
М58

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту
Дніпровський металургійний інститут УДУНТ і редакційною радою конференції

Укладачі: Т.С. Хохлова, Ю.О. Ступак

XIX Міжнародна конференція «Стратегія якості в промисловості і освіті»:
Матеріали. Електронне видання. – Дніпро, Журфонд, 2025. – 487 с.

ISBN 978-966-934-690-2

До збірника матеріалів XIX Міжнародної конференції «Стратегія якості в промисловості і освіті» (2–5 червня 2025 р., Варна, Болгарія)* включено 91 публікацію (статті, доповіді, тези), що надійшли до оргкомітету і були прийняті до опублікування.

Proceedings of the XVIII International Conference «Strategy of Quality in Industry and Education» (June 2 - June 5, 2025, Varna, Bulgaria) includes 91 reports (articles, reports, theses) received by the organizing committee and accepted for publication.

** конференцію включено до Плану проведення наукових, науково-технічних заходів на 2025 рік (<https://nmetau.edu.ua/file/posv.352.2025.varna.pdf>)*

Верстка збірника здійснена з оригіналів, наданих
авторами в електронному вигляді.

Тексти доповідей / статей, тез / та їх назви в змісті відтворені мовами оригіналів, в редакції, запропонованій авторами, або узгодженій з ними.

Укладачі збірника і видавець не несуть відповідальності
за якість оформлення графічних елементів доповідей, коректність (щодо обсягів та ін.) запозичень з наукових робіт, а також якість відтворення формул (математичних символів), виконаних з відхиленнями від вимог редакційної ради

ISBN 978-966-934-690-2 © УДУНТ, 2025

© ТУ-Варна, 2025

© Хохлова Т.С., Ступак Ю.О., упорядкування, 2025

© Журфонд, 2025

Ковачева Елена, Георгиева Тодорка, Георгиева Севдалина, Дукова Вяра	
Интелигентни агенти в училищната администрация	221
Kolomiets Leonid Integrating international anti-corruption standards into higher education practice: an analysis of the opportunities of ISO 37001:2025	229
Кондрашкін М.Ю., Черненко Ю.Ю. Впровадження нових методів військово-патріотичного навчання в умовах викликів сучасності	239
Кузнецов О.А. Україна на шляху до демократії у 60-х – початку 90-х років ХХ століття	251
Огоренко В.В., Шустерман Т.Й., Ніколенко А.Є. Досвід розробки освітньо-професійної програми «Медична психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти	261
Подласов С.О. Деякі домашні експерименти при дистанційному навчанні фізики в технічному університеті	263
Romashkina Olena A. The use of standardized testing technology using closed-type test tasks at the department of prosthetic stomatology	269
Стельмащук О.А., Стельмащук П.О. Застосування порад як складників ефективної комунікації в науково-педагогічному колективі закладів вищої освіти	271
Ступак Ю.О. Деякі особливості проектування та застосування навчального відео для здобувачів освіти інженерних спеціальностей	278
Tkachuk V.V., Yechkalo Yu.V. Leveraging ai in digital learning environments for war veterans' professional retraining	281
Фріман Є.М., Радкевич Т.О. Правові аспекти кадрового менеджменту	285
Фріман Є.М., Радкевич Т.О. Стан та перспективи розвитку правової підготовки спеціалістів з менеджменту.....	289
Shvachych H.H., B.I. Moroz, Monastyrov H.V., Khokhlova T.S. Mobile model of adaptive informal education in the light of digital transformation of society	292
Шпильова В.О., Слюсар М.А. Мотивація як рушійна сила якісної праці	300

СЕКЦІЯ 3: ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ОСВІТІ

SECTION 3: INFORMATION TECHNOLOGIES IN INDUSTRY AND EDUCATION

СЕКЦІЯ 3: ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОМИШЛЕННОСТТА И ОБРАЗОВАНИЕТО

ЗАСТОСУВАННЯ ПОРАД ЯК СКЛАДНИКІВ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Асистент О.А. Стельмащук, старший викладач П.О. Стельмащук
Вінницький національний медичний університет ім.М.І.Пирогова, м.
Вінниця, Україна*

Безсумнівно, комунікація є одним з основних фундаментальних аспектів взаємодії людей, що відіграє свою надважливу роль у повсякденному житті та в усіх сферах суспільства. У робочому середовищі ми не можемо уникати спілкування з нашими колегами та керівництвом, тому організаційний успіх будується на ефективній комунікації, що сприяє загальній продуктивності та співпраці в науково-педагогічному колективі закладів вищої освіти. В сучасному світі поняття ефективної комунікації полягає в цілеспрямованій взаємодії розуміння співрозмовника, а застосування порад як складників даного явища сприяє розвитку та встановленню контактів, вивченню особистісних особливостей, виникненню позитивних взаємовідносин та ін.

Постановка проблеми. Комунікація – це суть людської взаємодії, потужний інструмент, який перетинає всі кордони, культури та час. Це процес, який передбачає не лише обмін словами, а й невербальні сигнали, емоції та розуміння. Ефективна комунікація відіграє надважливу роль у кожному аспекті суспільного життя людини, будь то особистісні стосунки, суспільні взаємодії або професійне співробітництво. У сучасному стрімкому сьогоденні застосування порад як складників ефективної комунікації є дуже важливим для успіху та продуктивності будь-якого працівника на робочому місці в науково-педагогічному колективі закладів вищої освіти. Крім цього, ефективна комунікація робить великий внесок у співпрацю та командну роботу, запобігає та сприяє вирішенню конфліктів, залучає в активний процес більшу кількість співробітників, вибудовує довірливі взаємовідносини, дає розуміння чіткого керівництва та узгодження, а також розвиток креативності та інноваційних ідей серед співробітників [1].

Ефективна комунікація – це основа, на якій будуються довговічні організації та колективи. Це ключовий елемент, який об'єднує кожен куточок організацій, таких як науково-педагогічні колективи закладів вищої освіти, адже саме цей зв'язок сприяє відчуттю єдності та спільної мети в роботі. Завдяки їй кожен може співпрацювати для досягнення спільного результату, підвищуючи загальну продуктивність та ефективність науково-педагогічного колективу. Ефективна комунікація є складним завданням на робочому місці, оскільки навколо спільної мети зібрані різні світогляди. Застосування різноманітних порад дає можливість ефективно комунікувати та відігравати значну роль у співпраці, науково-педагогічні працівники повинні використовувати їх для сприяння гармонізації робочого середовища, це

допомагає краще створити міцний зв'язок між колегами. Використання ефективної та чіткої комунікації сприяє певним очікуванням та взаєморозумінню між працівниками, тим самим мінімізуючи непорозуміння та недовіру [2]. Довірливі відносини на робочому місці є ключем до підвищення продуктивності науково-педагогічних працівників та залученості їх в колективі. Без цього колектив не може ефективно масштабувати свої зусилля та будувати чітку культуру спілкування, взаємна довіра має бути на кожному рівні. Проте довіра не виникає в один момент — вона базується на основі послідовних дій, таких як відкрита ефективна комунікація та прагнення до прозорості взаємовідносин. Розвиток довіри є важливим для трансформації динаміки робочого місця та створення середовища, де співробітники відчують себе частиною колективу [3].

Актуальність дослідження. Актуальність формування ефективної комунікації є першочерговою та незаперечною, впливаючи вже з самого змісту даної складової. Аксиоматичним на сьогодні є те, що кожен науковопедагогічний колектив закладів вищої освіти не може повністю існувати без такого виду спілкування, спираючись та розуміючи застосування порад ефективної комунікації в робочому середовищі з поглядом у майбутнє. Ефективна комунікація відіграє особливо важливу роль у цьому аспекті, вона допомагає не лише в поширенні інформації серед колег, але й у координації завдань та їх виконання. Коли комунікація в колективі є чіткою та відкритою, вона прокладає шлях до здорової організаційної культури, де кожен співробітник відчуває себе почутим, зрозумілим та цінним. Насправді, важливість ефективної комунікації в науково-педагогічних колективах закладів вищої освіти важко переоцінити. Це активний процес, який забезпечує позитивне середовище та створює стабільне функціонування, що сприяє виникненню інноваційних ідей та зростанню кожного з працівників.

В усьому світі, так як і у нашій державі увага науковців фокусується на вивченні різних наслідків ефективної комунікації в колективах науковопедагогічних працівників закладів вищої освіти, що має вплив на загальну організаційну динаміку в колективі та окремо колег. Важливо не просто обмінюватись інформацією, йдеться про розуміння намірів та емоцій, які слідує за викладенням інформативної складової. Завдяки ефективній комунікації працівник має змогу чітко передати повідомлення, бути вислуханим та зрозумілим, отримавши вичерпне значення сказаного.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В багатьох науковометодичних розробках, присвячених різним проблемам сучасного суспільства, поряд з представниками різноманітних суспільних напрямків розглядається також і розуміння застосування порад як складників ефективної комунікації в колективах науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. На перший погляд, ефективна комунікація має бути інстинктивною, але часто, коли люди намагаються комунікувати між собою, спілкування іде хибним шляхом, що часто призводить до виникнення розчарувань, непорозумінь та навіть конфліктних ситуацій. Тому, оволодівши ефективними комунікативними порадами щодо розуміння спілкування, поглиблюються

зв'язки поміж колегами, виникає довіра та повага, покращується загальне соціальне та емоційне здоров'я. На сучасному етапі значна кількість науковців займається проблемами ролі та місця ефективної комунікації в сучасному світі та в колективах окремо. Серед дослідників слід визначити як закордонних, так і вітчизняних вчених, таких як Шачі [4], Малинка М. [5], Ліпич Л. та Волинець І. [6], Германюк Н. [7].

Шачі говорить, що вміння спілкуватися легко для деяких здається звичною справою, тоді як для інших це найбільший виклик. Комунікація відбувається щодня, але всерівно це складно та інколи навіть неприємно. Однією з причин може бути те, що часто колеги занадто емоційно та особистісно занурені в певну ситуацію, що призводить до втрати можливості ефективно комунікувати, ймовірно, стикаючись з одним із бар'єрів у спілкуванні, який може вплинути як на професійні стосунки в колективі, так і на особисті взаємовідносини. Використання ефективної комунікації усуває плутанину, оптимізує співпрацю, підвищує загальну продуктивність та особистий моральний дух. Звучить чудово, але вміння ефективно комунікувати не завжди легко для всіх, та і цілком зрозуміло. Так як кожна людина стикається з різними ситуаціями та досвідом як у робочому колективі, так і в повсякденному житті, це може залежати від вміння людини долати перепони на шляху до ефективної комунікації. Тому якщо виникають проблеми ефективної комунікації в колективі, потрібно спробувати подолати поширені перепони ефективної комунікації, які можуть стати на вашому шляху [4].

Малинка М.М. стверджує, що найкращим засобом для попередження виникнення суперечливої ситуації на робочому місці є ефективна комунікація. Спілкування в більшості випадків є успішним, якщо використовувати різні види комунікації. Науковці наполягають на тому, що більшість інформації передається за допомогою невербального рівня. Для ефективної комунікації завжди необхідно враховувати психологічні особливості співрозмовників. Намагаючись за допомогою ефективної комунікації зняти напругу між працівниками в колективі, потрібно намагатися завжди об'єктивно розглядати ситуацію, нікого не ображати та не принижувати. Необхідно раціонально організувати роботу колективу, створюючи таким чином сприятливий соціально-психологічний клімат, завчасно вирішувати суперечки за допомогою ефективної комунікації [5].

Ліпич Л. та Волинець І. у своїх дослідженнях встановили, що в залежності від структури певної організації найважливішими з точки зору підвищення ефективності комунікації є організаційна формалізація та централізація. Також доведено, що основними організаційними бар'єрами в комунікаційному процесі через некоректно визначені масштаби централізації є: наявність надмірних інформаційних ресурсів або відсутність повної інформації, некоректне використання людського ресурсу на середньому та нижчому рівнях, низький рівень організаційної незалежності підрозділів нижнього рівня. Результати опитування довели, що надмірний рівень централізації викликає спіраль залежностей: підвищення тиску на нижчі

структури управління, як наслідок виникнення подальшої централізації. Децентралізація забезпечує точність прийняття рішень, місце прийняття рішень максимально наближене до місця виникнення проблем. Формалізація має позитивний вплив на процес ефективної комунікації всередині організацій, які знаходяться на етапі виникнення та розвитку, впорядковує потік інформації та сприяє її направленню в правильне русло. Це дозволяє легше координувати та ефективніше комунікувати зі співробітниками в колективі. Масштаби виникнення бар'єрів ефективного комунікативного процесу залежать від розміру та розвитку діяльності певних колективів [6].

Германюк Н. вважає, що ефективний комунікативний процес в колективі базується на обміні інформацією між усіма ланками комунікування. Реалізується він під час взаємодії керівництва з підлеглими шляхом зворотного зв'язку, який суттєво поліпшує управлінські можливості. Комунікації в будь-якому колективі багатогранні та складні, завжди тісно перетинаються з його спеціалізацією. На результат обміну даними впливає необхідність врахування певних комунікативних бар'єрів та їх подолання. Поглиблення ефективних комунікативних здібностей в галузі доступності інформативного простору покращує ефекти професійної активності колективу. Започаткування ефективного комунікативного зв'язку забезпечує гнучкість, креативність та фантазійність в застосуванні методик щодо розв'язання поставлених задач. Продуктивна реалізація ефективної комунікації в колективі наявна лише за умови плідного співробітництва усіх колег в колективі. Якісно налагоджені та ефективні комунікації створюють умови для повного розкриття потенціалу усього колективу. Значущість своєчасного обміну даними визначається в результатах діяльності колективу та відбивається на економіці країни в цілому [7].

Виклад основного матеріалу дослідження. Так як кожна людина стикається з різним досвідом та ситуаціями у своєму повсякденному житті, а тим паче в робочому середовищі, ефект від подальшого спілкування залежить від того, наскільки буде можливо пропрацьовувати ситуації в подоланні певних перепон на шляху до ефективної комунікації. На робочому місці дуже важливо мати хороші комунікативні навички, це допоможе загальній синергії колективу вийти на новий рівень ефективної комунікації. Тому для того, щоб покращити спілкування з колегами в науково-педагогічному колективі закладів вищої освіти, потрібно дотримуватись певних порад, які дозволять ефективніше комунікувати [9].

Порада 1. Стати активним слухачем в діалозі. При комунікації з іншими, часто зосередження на тому, що маємо сказати. Але ефективна комунікація — це не тільки розмова, а і слухання, тобто розуміння емоцій. При спілкуванні таким чином знижується відчуття стресу та відбувається підтримка фізичного та емоційного благополуччя. Коли мета полягає в тому, щоб повністю зрозуміти людину та налагодити зв'язок, потрібно максимально зосередитись на мовцеві, залишаючись зосередженим на миттєвому досвіді, щоб вловити важливі невербальні підказки в розмові та тонкі нюанси. По можливості намагатись уникати переривання розмови та показати інтерес до почутого.

Також дуже важливим є забезпечення зворотного зв'язку та відчуття емоцій за словами, адже саме вищі частоти людської мови транслюють емоції.

Порада 2. Намагатись зрозуміти, що заважає ефективно комунікувати. Коли людина перебуває в стані стресу або емоційного напруження, можливе неправильне сприйняття інших людей, тому потрібно навчитися швидко заспокоюватися, перш ніж продовжувати розмову. Також виникають проблеми, коли відсутня зосередженість при виконанні багатьох завдань одночасно, тому ефективна комунікація досягається шляхом уникнення відволікань та розосередженості. Не останню роль в досягненні ефективної комунікації відіграє мова тіла, адже невербальне спілкування має підкріплювати сказане, а не суперечити йому.

Порада 3. Особливу увагу приділяти невербальним сигналам. Ефективна невербальна комунікація, яка включає в себе міміку, жести та рухи, поставу, тон вашого голосу, дихання, зоровий контакт дає змогу розвитку здатності розуміти та використовувати невербальне спілкування як орієнтир у складних ситуаціях та вибудові кращих стосунків в колективі. Дослідження довели, що невербальні сигнали становлять майже 55% усього комунікування [8]. Потрібно обов'язково пам'ятати про індивідуальні відмінності. Співрозмовник може бути з іншої країни чи іншого культурного походження, де, як правило, застосовують інші невербальні жести комунікування. Бажано уникати негативної мови тіла, на противагу цьому використовуйте позитивні жестові сигнали, демонструючи таким чином впевненість.

Порада 4. Майте змогу заявити про себе. Намагатись бути наполегливим значить висловлювати власні думки, при цьому відстоюючи себе та поважаючи оточуючих. Ефективна комунікація — це з розумінням відноситись до співрозмовника, при цьому цінуючи свої можливості, бажання та потреби. По можливості вираження негативних думок має іти в позитивному світлі, при цьому зберігаючи повагу до співрозмовника. В певних ситуаціях навчіться казати «ні», знаючи межі пошуку альтернативи, для задоволення результатів комунікування. Емпатійне твердження передає чутливість для розпізнання ситуації при висловлюванні певної думки, а ескалація - при використанні невдалих спроб може містити в собі окреслення наслідків при незадоволені. Використання наполегливості у ситуаціях з меншим ризиком призводить до зміцнення своєї техніки впевненості

Порада 5. Бажано тримати стрес під контролем. Тільки тоді, коли стан організму є розслаблений та спокійний, можна зрозуміти, чи потребує ситуація певної реакції, або ж сигнали співрозмовника вказують на те, що краще промовчати. Важливо взяти під контроль свої емоції, це дасть змогу та можливість ефективно спілкуватися під натиском. Щоб ефективно комунікувати, зберігаючи спокій, підійде використання тактики зволікання, це дасть можливість виграти час, щоб подумати та зробити паузу, зібратись з думками. Ефект мовчання — це часто дуже добре, так як короткотривала пауза може змусити вас краще контролювати ситуацію, ніж поспішна відповідь. Вимова має бути чітка, збережений рівний тон та встановлено зоровий контакт

зі співрозмовником. При цьому мова тіла має бути відкритою та розслабленою. Час від часу підсумуйте відповідь, припиняючи розмову на короткий термін. При загостренні розмови потрібно знижувати емоційне напруження, це дасть змогу безпечно проаналізувати сильні емоційні відчуття, при цьому поводячись гідно. Коли оточення починає сприймати бесіду занадто серйозно, шукайте гумор в ситуації. При правильному використанні гумор є чудовим способом зняти стрес під час спілкування, поділившись кумедним жартом. Іноді будьте готові йти на компроміс, адже саме компроміс може бути хорошим започаткуванням майбутніх дружніх стосунків [10].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Шляхом теоретичного аналізу та аналізу соціальних викликів, які вказують на складність даного питання та важливу необхідність комплексного підходу до його вирішення було виявлено, щоб мати дружній та ефективний колектив науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, часто доводиться думати про застосування порад як аспектів ефективної комунікації. Поради щодо ефективної комунікації залежать від того, з ким відбувається спілкування, а також мети спілкування. Різні поради ефективної комунікації підходять для різних ситуацій і тільки співрозмовник може вирішити, які з них є найкращі для найефективнішої комунікації. Використання порад щодо ефективної комунікації змінюватимуться залежно від людей, які спілкуються один з одним, теми обговорення та контексту спілкування. Це стане в нагоді при допомозі співробітникам в науково-педагогічному колективі закладів вищої освіти зрозуміти ключові цінності колег, такі як планування, роздуми та навички.

На робочому місці потрібні сильні вербальні навички, певний словниковий запас та ясність висловлювання, так як використання мови для спілкування є ефективним способом обміну інформацією між колегами, а невербальне спілкування допомагає зрозуміти, як можуть почуватись інші та про що вони можуть думати. Невербальна ефективна комунікація зазвичай не використовується сама по собі, адже важливо враховувати також стиль жестового спілкування та спосіб висловлювання.

Активне слухання є важливою частиною ефективної комунікації, оскільки тоді по-справжньому виникає взаємодія зі співрозмовником.

Візуалізація ефективної комунікації часто буває потужним способом передачі інформації. Це стало можливим завдяки розвитку технологій, а це значить, ефективна комунікація має бути креативною.

Посилання

1. Нурул Набіха Камаль Бахрейн, Сіті Наджа Райхан Сакрані, Анісафіна Майдін. Комунікативні бар'єри в робочому середовищі: розуміння впливу та викликів. *Міжнародний журнал академічних досліджень у галузі бізнесу та соціальних наук*. 2023. № 11(13). С. 1477-1503. Режим доступу:

- https://www.researchgate.net/publication/375903142_Communication_Barriers_in_Work_Environment_Understanding_Impact_and_Challenges 2. Вонг Т. Важливість комунікації в організаціях. 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.poppulo.com/blog/importance-of-communicationin-an-organization>.
3. Вонг К. 11 порад як побудувати довіру на робочому місці. 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.achievers.com/blog/building-trust-workplace/> 4. Шачі. 5 перешкод для ефективного спілкування на робочому місці. 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://shachi.co/barriers-to-effectivecommunication/>
5. Малинка М.М. Ефективна комунікація як засіб вирішення міжособистісних конфліктів у педагогічному середовищі. «*Young Scientist*». 2019. № 9(73). С. 387-391. Режим доступу: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2215>
6. Ліпич Л., Волинець І. Організаційні бар'єри ефективної комунікації на підприємстві. *Економічний простір*. 2024. №189. С. 98-103. Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-18> 7. Германюк Н. Роль комунікацій в управлінні організаційним процесом. *Ефективна економіка*. 2021. №10. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9408>
8. Даніель Сачіnell. Чи має перевагу праве вухо, коли когнітивні потреби зростають? Acoustics.org. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://acoustics.org/Зappa3-when-cognitive-demand-increases-does-the-rightear-have-an-advantage-danielle-sacchinell/>
9. Weger H, Castle Bell G, Minei EM, Robinson MC. Відносна ефективність активного слухання в початковій взаємодії. *International Journal of Listening*. 2014. № 28(1). С. 13–31. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/271929244_The_Relative_Effectiveness_of_Active_Listening_in_Initial_Interactions
10. Лоуренс Робінсон, Джинн Сегал, Мелінда Сміт. Ефективна комунікація. Покращення ваших міжособистісних навичок. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.helpguide.org/relationships/communication/effectivecommunication>.